ADAPTAREA POLITICILOR EDUCAȚIONALE A STATELOR DIN PARTENERIATUL ESTIC LA VALORILE EUROPENE

CZU 37.0:[327:061.1EU]

Liudmila CUROȘ*

Rezumat: Parteneriatul Estic (PaE), Politica Europeană de Vecinătate, conțin posibilități noi pentru vecinii săi din Europa de Est. La baza acestui parteneriat stau principiile implicării comune, diferențierii și condiționalității, iar valorile fundamentale precum democrația, statul de drept, respectarea drepturilor omului, precum și principiile economiei de piață, dezvoltării durabile și bunei guvernări. Aceste domenii pot fi dezvoltate și implementate cu succes doar printr-o educație de calitate, o educație pe tot parcursul vieții și o mobilitate academică prosperă. În articol sunt descrise proiectele promovate de UE pe teritoriul țărilor PaE ce sporesc calitatea educației, economiei și în general al vieții. Sunt analizate 3 variabile: digitalizarea procesului de predare-învățare, mobilitatea academică și promovarea proiecte educaționale pentru tineri și aportul adus de ele în sporirea competitivității pe piața forței de muncă internațională.

Digitalizarea: Conexiuni digitale rapide îmbunătățite între cele UE și PaE sprijină cercetarea și educația digitală. La moment, asigură până la două milioane de oameni de știință, studenți și cadre universitare locale din peste 700 instituții cu acces la cercetări globale. Ca exemplu: Programul EaP Connect în desfășurare (€13 milioane), care interconectează comunitățile de Cercetare și Educație din întreaga regiune și cu omologii lor europeni printr-o rețea de internet în bandă largă de mare capacitate. Viitorul program UE privind mediul cibernetic - CYBER (€7 milioane) pentru a consolida securitatea cibernetică în țările partenere și pentru a crește încrederea în utilizarea serviciilor digitale în beneficiul cetățenilor și afacerilor.

Autorul descrie proiectele UE implementate cu succes în țările PaE: Școala Europeană a Parteneriatului Estic din Georgia; Organizația Tinerilor Iluminiști din Azerbaidjan; Proiectul european (TEMPUS) „Innovating Teaching and Learning of European Studies" (INOTLES), menționând că dezvoltarea sistemului educațional din țările din cadrul PaE depinde de calitatea lecțiilor învățate din ultimii zece ani și de capacitățile acestora de a rezista provocărilor care urmează.

* **Liudmila CUROȘ,** cercetător științific stagiar, Universitatea de Stat din Moldova, ludmilacuros@mail.ru

Cuvinte cheie: digitalizarea procesului educaţional, mobilitate academică, proiecte educaţionale pentru tineri.

ADAPTING THE EDUCATIONAL POLICIES OF THE EASTERN PARTNERSHIP STATES TO EUROPEAN VALUES

Summary: The Eastern Partnership (EaP), the European Neighborhood Policy, contains new possibilities for its Eastern European neighbours. This partnership is based on the principles of joint involvement, differentiation and conditionality, and fundamental values such as democracy, the rule of law, and respect for human rights, as well as the principles of the market economy, sustainable development and good governance. These areas can only be developed and implemented successfully through quality education, lifelong learning and prosperous academic mobility. The article describes the projects promoted by the EU on the territory of the EaP countries that increase the quality of education, economy and life in general. Three variables are analyzed: the digitization of the teaching-learning process, academic mobility and the promotion of educational projects for young people and their contribution to increasing competitiveness in the international labour market. Digitalization: Improved fast digital connections between the EU and the EaP support digital research and education. It currently provides up to two million local scientists, students and academics from over 700 institutions with access to global research. As an example: the ongoing EaP Connect program (€13 million), which interconnects Research and Education communities across the region and their European counterparts through a high-capacity broadband internet network. Future EU Cyber Program - CYBER (€7 million) to strengthen cyber security in partner countries and increase confidence in the use of digital services for the benefit of citizens and businesses.

The author describes EU projects successfully implemented in the EaP countries: the European School of the Eastern Partnership in Georgia; Organization of Young Illuminists of Azerbaijan; The European project (TEMPUS) "Innovating Teaching and Learning of European Studies" (INOTLES), noting that the development of the education system in the countries of the EaP depends on the quality of the lessons learned in the last ten years and their capacities to withstand the challenges ahead.

Keywords: digitalization of the educational process, academic mobility, educational projects for young people.

Educația - factor determinant al schimbării

Schimbările survenite în structura UE, ca urmare a extinderii sale spre centrul și estul Europei, au impus necesitatea unei reorientări a politicii externe a UE, noua configurație a „vecinătății UE" dobândind o importanță deosebită în politica europeană. Mecanismele ce gestionau până în 2004 politica externă a UE, în special cea față de statele din imediata vecinătate, deveneau oarecum insuficiente și chiar ușor inadecvate noului context, impunându-se treptat nu doar o simplă adaptare a acestora, ci și apariția unor politici și mecanisme instituționale noi. Dacă e să vorbim despre fostele republici sovietice, UE a încheiat Acorduri de Parteneriat și Cooperare (în 1994 – cu Fed. rusă, Ucraina, Kazahstan, Republica Moldova, Belarus, în 1996 – cu Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Uzbekistan), acorduri ce erau considerate a fi de primă generație, neavând în vedere perspectiva aderării acestor țări la UE, ci promovarea interesului potențial pentru o continuă dezvoltare a relațiilor reciproce de cooperare între părți, sprijinirea eforturilor țărilor menționate în procesul de tranziție la economia de piață.

Un element important în reglementarea relațiilor de vecinătate ale Uniunii Europene este Parteneriatul Estic, inițiativă a Poloniei și Suediei (idee lansată în 23 mai 2008) menită să consolideze relațiile UE cu țările din vecinătatea ei estică, mergând dincolo de incidența PeV actuală, propunând adâncirea cooperării bilaterale și a integrării sporite cu toți partenerii estici, precum și crearea unei formule permanente pentru cooperare multilaterală. La început, această inițiativă părea a fi o contrapondere a proiectului președintelui Sarkozy. Inițiativa are în calitate obiectiv principal: consolidarea cooperării regionale cu Ucraina, Moldova, Georgia, Azerbaidjan, Armenia și Belarus [2].

Implicarea UE în soluționarea conflictelor în regiune are într-o mare măsură un caracter indirect, în sensul încurajării politicilor pe termen lung care ar crea un mediu propice soluționării durabile a conflictelor, evitând un rol direct sau foarte vizibil în procesul concret de soluționare a acestora. Multe țări, în special România, consideră că UE ar trebui să se implice mai activ în soluționarea conflictelor înghețate, în toate formatele de negocieri. Evenimentele care se desfășoară astăzi demonstrează că este nevoie de o atenție sporită și mult mai orientată spre cooperare susținută și rezolvare a conflictelor din partea comunității europene și internaționale pentru această regiune.

Dorim să subliniem că UE şi partenerii est-europeni se confruntă cu provocări politice comune în ceea ce priveşte asigurarea unei alimentări cu energie fiabile şi sigure; o cooperare în domeniul securităţii energetice clar identificată. Este necesar de acordat mai multă atenţie consolidării, îmbunătăţirii şi eficientizării sectorului energetic, ce reprezintă una dintre condiţiile principale de modernizare a economiei; continuarea reformelor în domeniul educaţionale şi a mobilităţii academice în vederea asigurării pieţei internaţionale a forţei de muncă. O abordare mai adaptată a fiecărei ţări partenere în parte, luând în considerare totodată, vulnerabilităţile lor specifice geopolitice, aplicând principiul diferenţierii şi principiul „mai mult pentru mai mult", dar cu o coordonare generală; consideră cu tărie că importanţa şi amploarea relaţiilor cu fiecare ţară parteneră în parte ar trebui să reflecte ambiţia europeană, angajamentul pentru valorile comune şi progresele înregistrate de aceasta în alinierea la legislaţia UE, evaluată pe baza unor criterii de referinţă clare şi pe propriile merite; este de părere că modul de organizare a Parteneriatului estic trebuie să fie orientat spre viitor şi flexibil – din punct de vedere instituţional şi conceptual – pentru a oferi stimulente pe termen lung pentru toţi partenerii, inclusiv pentru cei care sunt cei mai avansaţi, pentru a continua astfel intensificarea relaţiilor cu UE.

Parteneriatul estic ar trebui să se concentreze şi pe informarea cetăţenilor prin abordări de jos în sus care să fixeze beneficiile unei asocieri viitoare în opinia publică, care reaminteşte că realizarea parteneriatului va depinde de progresul şi de eforturile substanţiale în respectarea drepturilor omului, reforma sistemului judiciar, reformele administraţiei publice, combaterea corupţiei şi participarea mai mare a cetăţenilor la procesul decizional public şi nu, în ultimul rând, adaptarea politicilor educaţionale la nivel european.

Promovarea şi sprijinirea eforturilor comune în domeniul cercetării şi inovării, inclusiv programele de schimburi de studenţi, în proiecte multilingve virtuale, în dialogul între culturi, prin producţii comune de film şi resurse comune pentru traduceri literare, în studiile comune privind urmările nazismului şi comunismului, şi alte regimuri totalitare, precum şi studiile privind istoria comună a Europei, printre altele şi prin programul „Europa pentru cetăţeni" şi prin promovarea coo-

perării cu Platforma memoriei și a conștiinței europene. Dezvoltare graduală a unui spațiu comun pentru cunoștințe și inovare pentru a comasa mai multe linii existente de cooperare în cercetare și inovare.

În orice țară din lume, indiferent de nivelul de dezvoltare economic și de piața forțelor de muncă există două tipuri de instituții de învățământ la orice nivel: publice, finanțate în major de la bugetul de stat și / sau bugetele locale (în mare măsură sunt instituțiile de nivelul ISCED 0-3) precum și instituții de învățământ particulare sau private, care pot fi independente total sau parțial subvenționate de către stat (aflate de regulă la autogestiune). În conformitate cu datele statistice ale Republicii Moldova prezentate de Biroul Național de Statistică în anul de studii 2021/2022 în țară funcționau: 24 de Instituții Superioare, 13 Centre de Excelență, 36 Colegii, 42 Școli profesionale și 1231 școli, gimnazii și licee. Raportul dintre cele finanțate de bugetul de stat și aflate la autogestiune pe categorie sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Instituții de învățământ nivel ISCED: 3-7 raportate pe Forme de proprietate, număr instituții per ani de studii 2009-2023

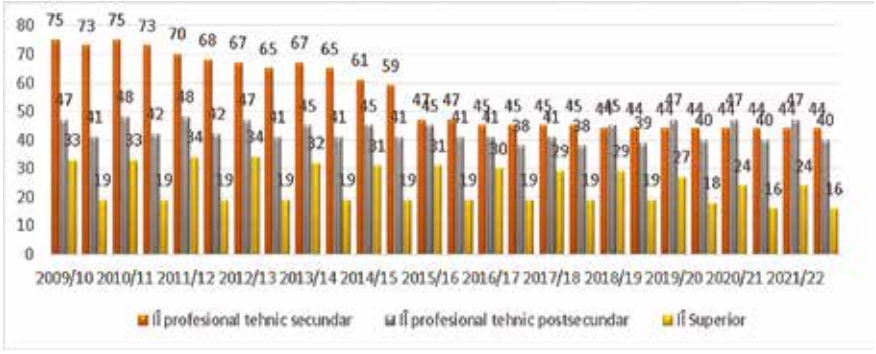
	2009/10			2010/11			2011/12			2012/13			2013/14			2014/15		
	Total	Buget	Privat	Total	Buget	Privat	Total	Buget	Privat	Total	Buget	Privat	Total	Buget	Privat	Total	Buget	Privat
Total	**155**	**133**	**22**	**156**	**134**	**22**	**152**	**129**	**23**	**148**	**125**	**23**	**144**	**125**	**19**	**137**	**119**	**18**
ÎI profesional tehnic secundar	75	73	2	75	73	2	70	68	2	67	65	2	67	65	2	61	59	2
ÎI profesional tehnic postsecundar	47	41	6	48	42	6	48	42	6	47	41	6	45	41	4	45	41	4
ÎI Superior	33	19	14	33	19	14	34	19	15	34	19	15	32	19	13	31	19	12

2015/16			2016/17			2017/18			2018/19			2019/20			2020/21			2021/22		
Total	Buget	Privat	Total	Buget	Privat	Total	Buget	Privat	Total	Buget	Privat	Total	Buget	Privat	Total	Buget	Privat	Total	Buget	Privat
123	**107**	**16**	**116**	**102**	**14**	**115**	**102**	**13**	**118**	**102**	**16**	**118**	**102**	**16**	**115**	**100**	**15**	**115**	**100**	**15**
47	47	0	45	45	0	45	45	0	44	44	0	44	44	0	44	44	0	44	44	0
45	41	4	41	38	3	41	38	3	45	39	6	47	40	7	47	40	7	47	40	7
31	19	12	30	19	11	29	19	10	29	19	10	27	18	9	24	16	8	24	16	8

Sursa: https://statbank.statistica.md/

Se observă că instituţiile de învăţământ profesional tehnic secundar sunt, la moment, în totalitate finanţate de stat şi sunt într-un număr stabil, cel puţin în ultimii 5 ani, de 44 unităţi dintre care 2 sunt centre de excelenţă. Pe când instituţiile de învăţământ profesional tehnic postsecundar şi postsecundar nonterţial sunt într-o mică creştere, cu o stabilitate de 47 de IÎ, pentru ultimii 3 ani. Aceasta se datorează şi politicilor educaţionale din ţara noastră adaptate la cele europene prin promovarea învăţământului profesional tehnic şi a învăţământului dual. Deşi există o descreştere a numărului de instituţii superioare, unele au dispărut altele au fost absorbite, factorii principali care au dus la aceasta sunt: micşorarea numărului de studenţi (mulţi tineri nu doresc să continue studiile sau pleacă peste hotarele ţării precum şi scăderea demografică a populaţiei) şi finanţarea nevalorificată de unele instituţii.

În conformitate cu datele statistice analizate putem determina o micşorare a numărului de instituţii de învăţământ care sunt finanţate în totalitate de la bugetul de stat:

În conformitate cu datele statistice a BNS şi numărul de absolvenţi este în descreştere.

Absolvenţi pe Instituţii de Învăţământ reprezentaţi pe ani 2014-2021

Anii	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Licee/ IÎ profesional tehnic secundar	26212	23434	15853	18130	18280	16855	16843	17026
IÎ profesional tehnic postsecundar	6484	6252	6789	6367	7025	6586	6279	6208
IÎ superior	24274	23630	21886	19943	18142	16266	14650	14084

Apare întrebarea: Cine participă la educaţie? În medie, 63% dintre studenţii de la nivel terţiar din OCDE sunt înscrişi la programe de licenţă. Doar în Austria, Franţa şi Luxemburg studenţii de la licenţă reprezintă mai puţin de jumătate din toţi studenţii de la nivel terţiar.

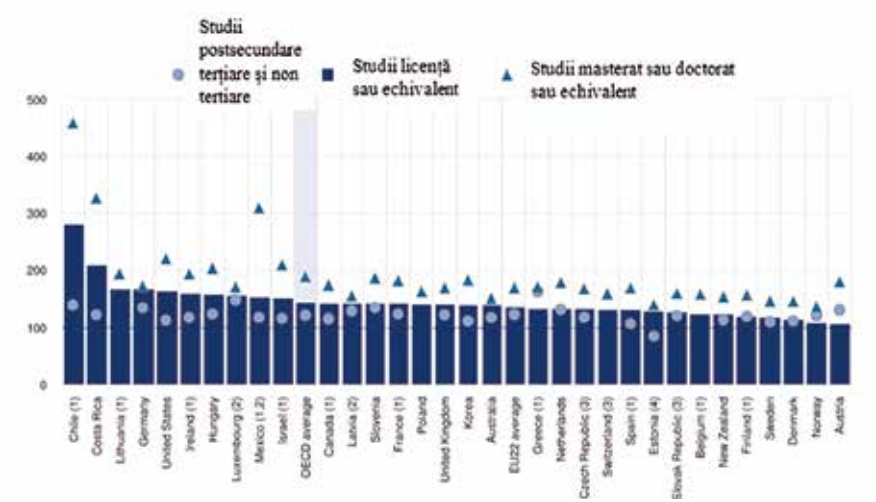
Ratele de înscriere în programele terţiare de ciclu scurt prezintă cele mai mari diferenţe între ţări: 38% dintre studenţii din Turcia şi 32% dintre studenţii din Statele Unite sunt înscrişi în astfel de progra-

me, în timp ce ponderea este sub 5% în alte 14 tări OCDE şi ţările partenere. Cu toate acestea, în unele ţări precum: Republica Cehă şi Grecia, mai puţin de 5% dintre studenţi studiază cu jumătate de normă.

În unele ţări, cum ar fi Chile, Israel, Coreea, Letonia şi Regatul Unit, 80% sau mai mult dintre studenţii de la nivel terţiar sunt înscrişi în instituţii private, deşi 71% dintre studenţii de la nivel terţiar sunt înscrişi în instituţii publice în medie în întreaga OCDE. Cu toate acestea, natura instituţiilor private variază foarte mult de la o ţară la alta şi ponderea acestora: studenţii înscrişi în instituţii private trebuie interpretaţi în contextul organizaţiei unei ţări şi reglementarea sistemului de învăţământ terţiar privat [1, pag.128]. În acest context, îmi propun să aplic analiza comparată, pentru a defini tendinţa tinerilor adulţi pentru a obţine studii de nivel înalt, calificative, din diferite ţări ale lumii. Această tendinţă ar măsura nivelul de educaţie al populaţiei ţării, măsurată ca procent al populaţiei care deţine o calificare formală la un anumit nivel de educaţie. Procentul respectiv este folosit frecvent ca indicator de măsurare a calităţii capitalului uman, chiar dacă calificările formale nu sunt prompte nu înseamnă neapărat că titularii au dobândit competenţele relevante cerute de angajatori. În multe profesii necesare pe piaţa forţei de muncă naţională şi internaţională admiterea reglementată la nivel profesional (de exemplu, medici), obţinerea anumitor calificări formale este o cerinţă esenţială de intrare. Dar chiar şi în ocupaţiile în care calificările formale nu sunt obligatorii, angajatorii tind să evidenţieze calificările formale ca fiind semnale importante ale tipului de cunoştinţe şi abilităţi pe care potenţialii angajaţi le-au dobândit. Ele sunt deosebit de importante pentru proaspeţii absolvenţi, dar afectează adesea cariera indivizilor pe tot parcursul vieţii lor profesională. Nivelul terţiar a crescut în majoritatea ţărilor OCDE în rândul persoanelor cu vârsta cuprinsă între 25 şi 34 de ani, tineri adulţi. Cota medie a adulţilor tineri cu studii superioare a crescut de la 27% în 2000 la 48% în 2021. În această grupă de vârstă, ponderea persoanelor cu studii superioare este cu 7 puncte procentuale mai mare decât ponderea persoanelor cu studii superioare. Credem că o educaţie terţiară va fi cea mai comună realizare în rândul adulţilor de vârstă activă în medie ţările OCDE în câţiva ani.

Nivelurile mai înalte al educației sunt asociate cu rezultate economice, pe piața muncii și sociale pozitive pentru societate. Persoanele cu studii superioare tind să fie mai implicate social și să aibă mai multe rate de ocupare și câștiguri relative. În majoritatea țărilor OCDE și partenere, avantajul câștigurilor tinde să crească odată cu nivelul de studii. În medie în țările OCDE, lucrători cu normă întreagă, cu o diplomă terțiară cu ciclu scurt ca cel mai înalt nivel de educație au câștigat cu 20% mai mult decât cei cu studii medii superioare în 2020. Avantajul crește la 44% în rândul celor cu o diplomă de licență sau echivalentă și la 88% dintre cei cu o diplomă de master sau doctorat sau echivalent (Figura A4.2 sursa 1).

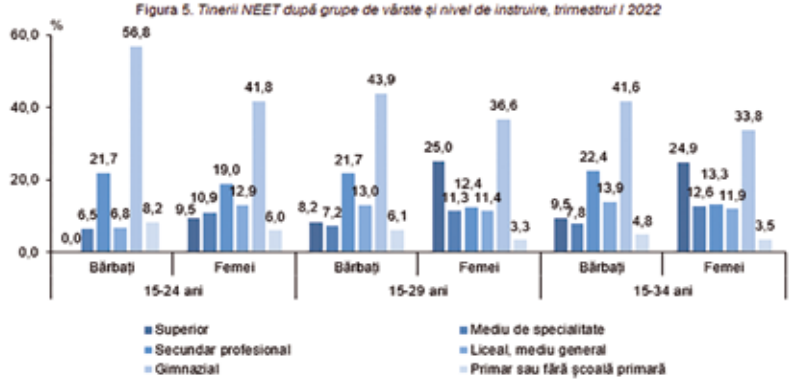
Câștiguri relative ale adulților în funcție de nivelul de studii terțiare (2020)

În rândul tinerilor NEET, indiferent de grupa de vârstă sau sex, predomină persoanele cu studii gimnaziale, având ponderi de 48,0% la tinerii de 15-24 ani, 39,3% la cei de 15-29 ani și 36,3% la persoanele de 15-34 ani. Totodată, la grupa de vârstă 15-19 ani majoritatea este formată de tinerii cu studii gimnaziale (70,8%). Odată cu înaintarea în vârstă, valoarea acestui indicator descrește, ajungând la 31,8% la persoanele de 30-34 ani.

În grupa de vârstă de 15-24 ani, tinerii cu studii gimnaziale sunt urmaţi de cei cu studii secundar-profesionale (20,1%), în timp ce la grupele de vârstă de 15-29 ani şi 15-34 ani pe al doilea loc se situează tinerii cu studii superioare, înregistrând 18,7% şi, respectiv, 19,9% per total tineri NEET. Plasarea pe locul doi a studiilor superioare se datorează femeilor, care alcătuiesc în jur de 25% în aceste două grupe de vârstă. Totodată, în rândul bărbaţilor, în toate trei grupe de vârstă, pe locul doi se situează studiile secundar-profesionale (în jur de 22%) (Figura5).

Figura 5. Tinerii NEET după grupe de vârste şi nivel de instruire, trimestrul I 2022

Analiza repartizării tinerilor după aceste categorii diferă mult de la o grupă de vârstă la alta. Astfel, pentru tinerii de 15-19 ani activitatea principală este dobândirea unei profesii: 85,4% din ei nu lucrează, dar sunt încadraţi în procesul de educaţie/formare profesională. În rândul persoanelor de 20-24 ani ponderea acestei categorii scade până la 33,3%. În grupele de vârstă 25-29 ani şi 30-34 ani ponderea acestei categorii de tineri este nesemnificativă. Cota parte a tinerilor care lucrează şi care nu sunt cuprinşi în procesul de educaţie/formare creşte pe măsura înaintării în vârstă. Această categorie constituie 5,3% la tinerii de 15-19 ani şi ajunge la 51,7% la tinerii de 30-34 ani. Categoria tinerilor care fac parte din ocupare şi, care, în acelaşi timp, participă la procesul de educaţie/formare reprezintă un grup mic de persoane. Ponderea cea mai mare a acestora, de 4,6%, a fost înregistrată la tinerii de 20-24 ani.

Resursele financiare sunt esențiale pentru ca sistemele de educație și formare să funcționeze. Dovezile privind eficacitatea măsurilor educaționale în diferite contexte continuă să crească, dar cunoașterea costului acestor măsuri rămâne limitată. În țările UE ca și în cele din PaE cea mai mare componentă a cheltuielilor publice pentru educație este remunerația totală plătită personalului didactic (64,4%), urmată de consumul intermediar (13,6%), care constă în achiziționarea de bunuri și servicii necesare prestării serviciilor de educație. Al treilea element ca mărime a fost formarea brută de capital (7%), care cuprinde investiții de capital, de exemplu, în clădiri, urmată de prestații sociale (6%) și alte transferuri curente (6%). Doar că suma distribuită pentru învățământ diferă considerabil pentru unele țări. Fără investiții sporite în capitalul uman, cunoștințele și competențele, care au devenit o resursă economică cheie, vor fi rare. Cu investiții eficiente și distribuție echitabilă, ele pot deveni nu numai abundente, ci și regenerabile și autogeneratoare - o distincție care va separa câștigătorii economici de cei mai puțin de succes.

Investiția în tineri trebuie să devină prioritatea unei țări care dorește un viitor prosper. La sigur, toată lumea are dreptul la educație de calitate și inclusivă. Summitul Parteneriatului Estic din noiembrie 2017 a aprobat un nou pachet de sprijin pentru tineret, în valoare de 340 milioane EUR, ca unul dintre cele „20 de Rezultate pentru 2020". Acest lucru a contribuit la crearea condițiilor necesare pentru ca tinerii din întreaga regiune să studieze, să lucreze și să se implice în societățile sale, să-și dezvolte pe deplin potențialul. Ca parte a acestui pachet, Uniunea Europeană a consolidat una dintre inițiativele de succes, Erasmus+. Până în 2020, estimăm că peste 80 000 tineri, lucrători în domeniul tineretului, studenți și personal didactic din regiunea Parteneriatului Estic au participat la oportunități de schimb.

La moment, UE împărtășește profund aspirațiile țărilor: Ucraina, Republica Moldova și Georgia, de a sprijini dezvoltarea competențelor antreprenoriale și de a aduce sistemul său educațional la un nivel mai înalt. În acest context, programul EU4Youth are ca scop îmbunătățirea perspectivelor de angajare a tinerilor – în special, dar nu doar pentru tinerii vulnerabili și dezavantajați – stimulând potențialului antreprenorial și ajutându-i să dezvolte capacități indispensabile pentru piața

forţei de muncă. Acest lucru se realizează prin înfiinţarea incubatoarelor de afaceri şi a clusterelor de inovare, a schemelor de mentorat axate pe antreprenoriat şi programe non-formale de recuperare pentru persoanele care părăsesc timpuriu şcoala [3].

Dezvoltărea ţărilor cuprinse de Programul PaE depinde de calitatea lecţiilor învăţate în ultimii zece ani şi de capacităţile acestora de a rezista provocărilor care urmează.

Unele proiecte ale UE implementate cu succes în ţările PaE:

- Organizaţia Tinerilor Iluminişti din Azerbaidjan a încheiat un proiect - „ Incluziunea Socială prin Stil de Viaţă Sănătos: Dezvoltarea politicii inter-sectoriale a tineretului în Parteneriatul Estic". Proiectul a fost finanţat de către Programul Erasmus + a Agenţiei Executive pentru Educaţie, Audiovizual şi Cultură şi a implicat alte cinci ţări partenere: Georgia, Moldova, Italia, Marea Britanie şi Olanda.

Scopul primar al proiectului a fost de a spori abilitatea organizaţiilor de tineret şi a lucrătorilor de tineret în ţările Parteneriatului Estic să lucreze la incluziunea socială prin cooperarea dezvoltării politicii de tineret pentru promovarea stilului sănătos de viaţă. Implementarea proiectului a început în Decembrie 2017, continuând până în ianuarie 2019. În acest an proiectul a constat în activităţi educaţionale pentru lucrătorii de tineret din cadrul Parteneriatului Estic în Uniunea Europeană, reţea de activităţi pentru crearea unei Comunităţi de Practică cu factorii de decizie din domeniul tineretului care lucrează în sfera incluziunii sociale, crearea de Resurse de bune practici, întâlniri şi ateliere de lucru de succes.

Ca şi rezultat, proiectul şi-a atins scopul de a îmbunătăţi organizaţiile de tineret din Moldova, Georgia şi Azerbaidjan în direcţia stilului sănătos de viaţă. Prin implicarea tinerilor din Parteneriatul Estic în atelierele de lucru, acestea iau ajutat să-şi intensifice cunoştinţele, capacităţile şi abilităţile. În mod incremental, ei au devenit gata să promoveze principala misiune a proiectului, nu numai în ţările Parteneriatului Estic, dar şi în cadrul ţărilor din Marea Britanie, Italia şi Olanda.

- Acţiunea EU4Environment, are ca scop de a asigura utilizarea durabilă a capitalului natural, îmbunătăţirea calităţii mediului şi a bunăstării populaţiei şi stimulării creşterii economice în şase ţări ale Parteneriatului Estic: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Republica

Moldova și Ucraina. Prin reunirea actorilor economici și din domeniul mediului, EU4Environment a contribuit la realizarea unor schimbări de politici și acte legislative, făcând planificarea și investițiile mai ecologice, stimulând adoptarea de tehnologii inovatoare, adoptarea de noi modele de afaceri și crearea de locuri de muncă verzi. De asemenea, promovează o mai bună guvernare a mediului, o gestionare îmbunătățită a ariilor protejate și a pădurilor, și comerțul durabil. Acțiunea se bazează pe realizările importante ale programelor anterioare de cooperare, precum „Ecologizarea economiilor în țările Parteneriatului Estic" (EaP GREEN), Aplicarea și Guvernarea Legisalției Forestiere (FLEG), Rețeaua de Smarald (Emerald), care au fost încheiate în anii 2017-2018. EU4Environment ia în considerație colaborarea lărgită ca parte a "20 Rezultate pentru 2020" al Reuniunii Parteneriatului Estic din noiembrie 2017. Acțiunea a fost implementată de cinci organizații internaționale: OECD, UN Environment, CEE ONU, UNIDO, și Banca Mondială. Comisia Europeană a asigurat direcționarea generală.

Obiective specifice:

1. Un proces decizional "mai verde", susținerea platformelor dialogurilor politice interministeriale privind creșterea verde și al integrării țintelor economiei verzi și altor aspecte al durabilității în procesele de planificare; acordarea asistenței în evaluarea necesităților de investiții; susținerea reformelor cadrului legislativ al, și creșterea capacităților de implementare pentru Evaluarea Strategică de Mediu (ESM) și Evaluarea Impactului de Mediu (EIM) în context transfrontier, care corespund pe deplin cu cerințele internaționale; sporirea conștientizării privind economia verde, acțiunile de protecție a mediului și privind modul de viață mai durabil.

2. Economia circulară și noi oportunități de creștere, Asistență Întreprinderilor Mici și Mijlocii (IMM) pentru integrarea factorilor de dezvoltare durabilă în adoptarea deciziilor strategice și managementul zilnic; Promovarea conceptelor și instrumentelor UE privind Piața Unică pentru Produsele Ecologice; Suport pentru elaborarea și implementarea politicilor de achiziții publice verzi/durabile; Asistență direcționată pentru soluționarea problemelor managementului deșeurilor; Asistență tehnică pentru reforme verzi în sectoare economice prioritare (ex.: eficiența energetică, agricultura/produse alimentare,

construcţii, turismul durabil sau dezvoltarea regională); Asistenţă pentru promovarea valorilor şi inovaţiilor ecologice în rândul ÎMM.

3. Asigurarea respectării cerinţelor de mediu, sprijinirea autorităţilor naţionale în stabilirea cadrului regulatoriu inteligent şi instrumentelor de politici pentru promovarea performanţelor ecologice al companiilor mari şi ÎMM-urilor; Întărirea eficacităţii instituţiilor de promovare a respectării şi conformităţii (organelor de autorizare şi control) pentru a majora respectarea cerinţelor de mediu; Acordarea asistenţei autorităţilor naţionale în elaborarea şi evaluarea costurilor strategiilor şi programelor de investiţii publice verzi; Susţinerea capacităţii administrative pentru managementul de mediu; Instruirea unei mase critice de funcţionari publici şi altor beneficiari.

4. Servicii de ecosistem şi mijloacele de trai, lansarea unei reţele comune de arii protejate cu implicarea ţărilor UE şi vecine; Susţinerea acţiunilor comunitare pentru conservarea şi utilizarea durabilă a pădurilor pentru majorarea producerii secundare (nu de cherestea), a eficienţei energetice legate de utilizarea biomasei; Acţiuni de limitare a comerţului ilegal de lemn; Sprijin în identificarea şi elaborarea schemelor financiare pentru managementul durabil al serviciilor de ecosistem.

5. Schimbul de cunoştinţe şi coordonarea regională, acţiuni strategice de comunicare pentru majorarea vizibilităţii acţiunilor; Coordonarea regională al diferitor elemente ale acţiunii de monitorizarea progresului cu integrarea obiectivelor economice şi de mediu, şi elaborarea rapoartelor în baza Indicatorilor Creşterii Verzi; Rezultatele aşteptate; Prin reunirea actorilor economici şi din domeniul mediului, EU4Environment ajută la realizarea unor schimbări de politici şi legislative, făcând planificarea şi investiţiile mai ecologice, stimulând adoptarea de tehnologii inovatoare, adoptarea de noi modele de afaceri şi crearea de locuri de muncă verzi. De asemenea, promovează o mai bună guvernare a mediului, o gestionare îmbunătăţită a ariilor protejate şi a pădurilor şi comerţul durabil.

Şcoala Europeană a Parteneriatului Estic din Georgia, viziunea pentru o Şcoală Europeană a Parteneriatului Estic constă în oferirea educaţiei de calitate elevilor din ţările partenere, sporind oportunităţile, promovând cooperarea şi valorile fundamentale, şi promovând o înţelegere mai bună a UE. În această primă fază pilot, proiectul stabileşte

un parteneriat cu o școală existentă din Tbilisi, oferind burse studenților din cele șase țări partenere din est pentru un program de diplome de Bacalaureat Internațional (IB) cu accent pe Studii Europene.

Obiectivul specific: Scopul general este de a promova educația internațională de calitate înaltă în regiunea vecinătății estice.

Obiectivul specific este lansarea unui Program de Burse, bazat pe merite pentru o diplomă IB cu orientare europeană prin intermediul unei școli partenere IB din Tbilisi, Georgia, deschisă elevilor din toate cele șase țări vecine din est ale UE.

Principalele acțiuni în această primă fază pilot sunt:

- Stabilirea unui parteneriat cu o școală internațională din Tbilisi (New School, Georgia), cu aprobarea guvernului georgian.
- Adaptarea curriculumului de bacalaureat internațional pentru a include elemente specifice ale studiilor europene. Adaptarea va fi realizată sub îndrumarea Consiliului IB și cu sprijinul Secretarului General al Școlilor Europene (EURSC).
- Elaborarea și managementul unei scheme de burse pentru întreaga fază de lansare până la 30 de studenți noi pe an.
- Instruirea cadrelor didactice pentru a asigura pregătirea pentru livrarea curriculumului de specialitate.
- Acordarea de sprijin pentru facilitarea eliberării vizelor, sprijin pentru mobilitatea și securitatea elevilor.
- Studiu de fezabilitate pentru cea de-a doua etapă a proiectului, în care se preconizează că operațiunile vor trece la o școală nou construită, cu un curriculum de învățare bazat în totalitate pe cel al școlilor europene.

Joboteca – program pilot de pregătire a tinerilor din Moldova pentru piața muncii, programul pilot de pregătire a tinerilor pentru piața muncii, propus de Terre des hommes (Tdh), se bazează pe o abordare integrată și holistică a șomajului în rândul tinerilor, lucrând atât cu tinerii (consolindându-și cunoștințele, abilitățile și experiențele practice reale în ceea ce privește ocuparea forței de muncă și antreprenoriatul) și cu posibilii angajatori și comunitățile locale (răspunzând cererilor lor de muncă), cât și prin conexiunile dintre diferitele activități din cadrul programului.

Principalele activităţi planificate/rezultate ale proiectului sunt:

- înfiinţarea spaţiilor Joboteca: spaţii prietenoase pentru tineri în 24 de şcoli, punând la dispoziţie instrumentele şi echipamentele necesare pentru organizarea de sesiuni online şi offline, pentru ca tinerii să se familiarizeze cu opţiunile de carieră.
- implicarea a cel puţin 3.000 de tineri la toate etapele implementării, cercetarea participativă, proiectarea spaţiilor Joboteca în şcolile lor, testarea şi îmbunătăţirea materialelor etc.;
- dezvoltarea unui program de formare, cu module online şi offline pentru profesori, pentru a-i sprijini în implementarea programului Joboteca;
- organizaţiile locale au primit subvenţii pentru a organiza 15 iniţiative comunitare (CBI), care susţin tinerii în accesarea oportunităţilor de muncă;
- pentru a oferi tinerilor o experienţă practică reală la diferite locuri de muncă, va fi organizată campania „Ziua ştafetei" şi vor fi oferite oportunităţi de practică.

Obiectivul specific

„Joboteca - programul pilot de pregătire a tinerilor din Moldova pentru piaţa muncii" a contribuit la creşterea accesului la educaţie, la oportunităţi de formare şi la creşterea potenţialului de angajare a tinerilor vulnerabili, prin crearea de spaţii Joboteca şi prin organizarea activităţilor în zone ale ţării, care se confruntă cu dificultăţi economice şi sociale. Obiectivul general al acţiunii este de a spori participarea tinerilor în societatea şi economia moldovenească prin pilotarea unui program integrat, axat pe student şi pe un program condus de cererea ocupării forţei de muncă (auto-angajare) a tinerilor.

Rezultatele obţinute:

- Un program naţional de dezvoltare a competenţelor tehnice şi de creştere a nivelului abilităţilor de angajare a tinerilor a fost conceput şi pilotat cu 3000 de tineri din 4 raioane din Moldova (inclusiv tineri din medii defavorizate economic şi zone izolate) în cadrul spaţiilor Joboteca din 24 de şcoli.
- Organizaţii comunitare abilitate să desfăşoare iniţiative care să sprijine integrarea a cel puţin 250 de tineri în activităţile economice locale.

- Îmbunătățirea informațiilor, cunoștințelor și accesului adolescenților și tinerilor din 24 de comunități la oportunități de angajare la nivel local.

Concluzii. Aplicând analiza de conținut a documentelor ce stau la baza politicilor educaționale din UE și studiul comparat, am constatat că în procesul de adaptare a politicilor educaționale din RM la valorilre europene s-au produs schimbări esențiale. Pe de o parte, au fost conștientizate obiectivele sistemului educațional din perspectiva cerințelor secolului XXI, iar, pe de altă parte, am valorificat rezultatele proiectelor realizate. UE împărtășește profund aspirațiile țărilor: Ucraina, Republica Moldova și Georgia, de a sprijini dezvoltarea competențelor antreprenoriale și de a aduce sistemul său educațional la un nivel mai înalt.

Referințe bibliografice:

1. Education at a Glance 2022 OECD INDICATORS, OECD (2022), Education at a Glance 2022: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris,
2. Politica europeană de vecinătate – noi inițiative. Contribuții ale României. Oana Mihaela MOCANU, Institutul European din România, București, septembrie 2009, Colecția de studii IER, nr. 23.
3. https://eu4moldova.eu/ro/coala-european-a-parteneriatului-estic-noi-perspective-pentru-tinerii-din-regiunea-pae/
4. https://doi.org/10.1787/3197152b-en.
5. https://eu4moldova.eu/ro/projects/eu-project-page/?id=468
6. file:///C:/Users/Hewlett_Packard/Downloads/eap-e-partnership-fact-sheet_rom.pdf
7. https://eu4moldova.eu/ro/coala-european-a-parteneriatului-estic-noi-perspective-pentru-tinerii-din-regiunea-pae/
8. https://moldova.europalibera.org/a/28384940.html